

Брюксел, 26.9.2012 г.
COM(2012) 537 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Утвърждаване на културния и творческия сектор като източник на растеж и
работни места**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Утвърждаване на културния и творческия сектор като източник на растеж и работни места

1. ОГРОМЕН НЕИЗПОЛЗВАН РЕСУРС ЗА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“

Културата е в основата на нашето общество и оформя нашето самосъзнание, аспирации и връзки с другите в света. Тя оформя и местата и ландшафтите, в които живеем, както и начина ни на живот. Културното наследство, изобразителните и сценичните изкуства, киното, музиката, издателската дейност, модата и дизайнът имат силно присъствие в ежедневието на съвременния човек. Приносът, който културният и творческият сектор¹ може да има в социалното и икономическото развитие на ЕС, обаче все още не се осъзнава напълно. От своя страна глобализацията и преминаването към цифрови технологии ни изправят пред нови предизвикателства — процесът на адаптиране на културния и творческия сектор трябва да напредне още, за да могат тези сектори да реализират пълния си потенциал и традиционно високите постижения на Европа в тези сфери да бъдат използвани по-добре като нейно сравнително предимство на световната сцена. В настоящото съобщение се предлага стратегия за по-нататъшното използване на потенциала на тези сектори в ЕС за засилване на растежа и заетостта.

Сектори със силен растеж

Икономическата стойност на културния и творческия сектор е добре известна: в ЕС те дават 3,3 % от БВП и осигуряват заетост на 6,7 млн. души (3 % от общата заетост)².

Порядъкът на числата е значителен също при модния сектор³ и сектора на стоките и услугите от високия клас⁴, в които има мощен културен и творчески фактор. Всеки от двата сектора дава по 3 % от БВП на ЕС, заетостта в тях е съответно 5 и 1 млн. души, а същевременно се очаква, че секторът на стоките и услугите от високия клас ще достигне до 2020 г. заетост от 2 млн. души⁵.

В периода между 2008 и 2011 г. заетостта в културния и творческия сектор се оказва устойчива от тази в икономиката на ЕС като цяло⁶, но въпреки това процентът на постигнатия растеж е различен за различните подсектори. Това, което прави тази

¹ Тук се включват по-специално архитектура, архиви и библиотеки, художествени занаяти, аудио-визуална дейност (в т.ч. филми, телевизия, видео игри и мултимедийни продукти), културно наследство, дизайн (включително моден), фестивали, музика, сценични и изобразителни изкуства, издателска дейност, радио.

² Доклад за европейската конкурентоспособност 2010 г. Според оценките на други източници секторът е по-голям — 4,5 % от БВП и 8,5 млн. заети (TERA Consultants, 2010 г.).

³ В т.ч. дизайна, производството на модни материали и стоки и тяхната дистрибуция.

⁴ Най-вече мода от висок клас, бижута и часовници, аксесоари, кожени изделия, парфюмерия и козметика, мебели и домакински електроуреди, автомобили, плавателни съдове, а също гастрономия, хотелиерски услуги и услуги за свободното време.

⁵ Конкурентоспособност на модната индустрия в ЕС, Idea Consult, 2012 г.; Стойността на културната и творческата индустрия за европейската икономика, Frontier Economics, 2012 г.

⁶ Източник: Евростат (ЕС-НРС).

тенденция още по-интересна, е фактът, че в някои сектори делът на младежката заетост е по-висок от този в останалата част на икономиката.

В някои случаи стратегическите инвестиции в тези сектори доведоха до впечатляващи резултати на местно и регионално ниво. Така например фестивалите в европейските столици на културата стават източник на значителни икономически печалби, като в някои случаи съотношението е едно към десет за всяко инвестирано евро.

Катализатори на иновациите

Като пресечна точка между изкуствата, бизнеса и технологиите културният и творческият сектор са стратегически най-подходящи да бъдат източник на въздействие, което да премине и към другите сектори. Те са източник на съдържание за приложните програми на ИКТ и създават търсене на потребителска електроника и телекомуникационни изделия от по-високо ниво. Културата и креативността имат пряко въздействие и върху сектори като туризма; те са част и от всички етапи на веригата на стойността на други сектори като модата и секторът на стоките и услугите от високия клас, където значението им като основни активи става все по-голямо⁷.

В по-общ план тези сектори въздействат върху иновациите в останалите сектори. Както стана ясно в рамките на инициативата „Съюз за иновации“⁸, двигател на иновациите във все по-голяма степен са нетехнологични фактори като креативността, дизайнът и новите организационни процеси или бизнес модели. Иновациите зависят много от креативни екосистеми, за които от решаващо значение е качеството и разнообразието на партньорствата с различни сектори и действащи лица. Най-непосредственият пример в това отношение е по-широкото приложение на дизайна в производствените сектори с цел добавяне на стойност към продукти, услуги, процеси и пазарни структури. За фирмите, чиито разходи за креативни фактори са два пъти по-високи от средните, е с 25 % по-вероятно да въведат продуктови иновации⁹.

Тези каталитични свойства могат да представляват фундаментален ресурс и за социални иновации и отговор на големи предизвикателства пред обществото, като изменението на климата, устойчивото развитие, демографската промяна и културното многообразие¹⁰. Така например в партньорство с образователния сектор и сектора на професионалното обучение културният и творческият сектор могат да допринесат за изграждане на съчетанието от умения за креативност и предприемачество, критично мислене, поемане на риск и ангажимент, което е необходимо, за да бъде ЕС конкурентоспособен в обществото на знанието.

Мека сила и основен елемент в глобалната конкуренция

Международните партньори на Европа вече правят големи инвестиции в културния и креативния сектор. САЩ инвестират в тях от десетилетия — както в качеството им на стратегически икономически сектори, така и в качеството им на инструмент, чрез който утвърждават глобалното си присъствие. Други държави като Китай, Южна Корея и

⁷ Това проличава в „бързата“ мода, при която годишно на пазара излиза по няколко нови колекции.

⁸ COM(2010) 546.

⁹ Създаването на иновациите: Подкрепя ли креативният сектор иновациите в останалата част от икономиката? NESTA 2008 г.

¹⁰ Sostenuto – Културата като фактор за икономически и социални иновации, 2012 г. KEA European Affairs – Проучване на въздействието на културата върху креативността, 2009 г.

Индия също правят крупни инвестиции, за да активизират икономическия потенциал и „меката“ сила на тези сектори. Затова те започват да се конкурират на световно ниво за творчески таланти. В Китай например публичните инвестиции в културата нарастват с 23 % на година от 2007 г. насам, като плановете са до 2015 г. делът на сектора в БВП да бъде увеличен от 2,5 % на 5 до 6 %¹¹.

Въпреки че европейската мода и европейският сектор на стоките и услугите от високия клас имат все по-голям дял в износа на ЕС¹² и в утвърждаването на високите европейски постижения по света, потенциалът на други сектори като киното и музиката все още не се използва стратегически в чужбина. Предизвикателството е да бъде увеличен износът в полза на икономиката на ЕС и едновременно с това да бъде изграден един динамичен образ на привлекателна и креативна Европа, отворена за култури и таланти от цял свят.

2. ПРЕВРЪЩАНЕ НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА В ИЗТОЧНИК НА НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАСТЕЖ И ЗАЕТОСТ

Културният и творческият сектор са изправени пред *бързо променяща се поради прехода към цифрови технологии и глобализацията среда*, в която се появяват нови играчи, съществуват и много големи структури, но и микросубекти, веригата на стойността и поведението и очакванията на потребителите се променят. Въпреки че тези промени предлагат големи възможности като по-ниски производствени разходи и нови канали за разпространение, те изискват и да се действа на различни равнища.

При тези променящи се условия *достъпът до финансиране* продължава да бъде основна трудност. Банковият сектор няма необходимите специализирани познания за анализ на бизнес моделите на тези сектори и не оценява подобаващо техните нематериални активи. Финансовата и икономическа криза само влошава положението в момент, когато са нужни инвестиции за приспособяване на секторите.

Тези сектори се отличават и с висока степен на *фрагментираност по национален и езиков признак*. Макар произтичащото оттам културно многообразие да е безспорен европейски актив, фрагментираността води до ограничено и неоптимално движение на културните и творческите произведения и на операторите от тази сфера както в рамките на ЕС, така и извън него, до териториален дисбаланс, а по този начин и до ограничен избор за потребителите.

Граничните територии между различните сектори са зона с мощна динамика (връзката между игри, филми и музика например става все по-силна); такива са и граничните зони с други сектори (например модата, секторът на стоките и услугите от високия клас или туризма). Често пъти обаче тези сектори и политики все още работят в секторна изолация, която ограничава възможността за синергии и поява на нови решения и фирми.

Отражението на тези предизвикателства върху различните сектори е различно, но налага комплексен стратегически отговор, в който да участват всички действащи лица, от местното равнище до равнището на ЕС.

¹¹ 12-ти петилетен план на Китай (2011–2015 г.).

¹² Например 62 % от всички стоки, произведени от европейските марки от висок клас, се продават извън Европа; стойността на този износ се оценява на 260 млрд. евро (т.е. прикл. 10 % от целия европейски износ).

3. НЕОБХОДИМОСТТА ОТ МНОГОПЛАСТОВА СТРАТЕГИЯ И РОЛЯТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Холистичен подход за интегрирани стратегии

Въпреки че националните и регионалните условия са много разнообразни, разработването на успешни стратегии, които да могат да превърнат посочените по-горе предизвикателства в нови възможности за растеж и заетост в ЕС, обикновено следват една и съща последователност от логически стъпки¹³.

По правило успешните стратегии за културния и творческия сектор стъпват върху изчерпателното идентифициране на културните и творчески ресурси на дадена територия и пълното им мобилизиране. Успешните стратегии са холистични и призовават към партньорство между различните сфери (култура, промишленост, икономика, образование, туризъм, устройство на територията и пр.) и привличане на всички имащи отношение публични и частни заинтересовани страни с цел постигане на по-голяма ангажираност. За да дават резултати и да бъдат ефективни и устойчиви, стратегиите трябва да се опират и на изследователска работа. За всеки от съответните въпроси — като се започне от развитието на умения и се стигне до достъпа до финансиране или до световните пазари — в стратегиите се посочва къде може да се работи чрез общите политики и инструменти и къде ще бъде необходим индивидуален подход. Това се отнася за всички нива на управление: местно, регионално, национално, европейско.

През последните години някои държави членки, региони и градове, например Обединеното кралство, Естония, Валония, Пулия, Барселона, Амстердам, но и много други, успяха да впрегнат изключителния потенциал на културния и творческия сектор за стимулиране на социално-икономическото развитие и постепенно разработиха свои *ad hoc* стратегии. Другите обаче едва сега започват този процес. Там, където стратегии съществуват, те в повечето случаи акцентират главно върху укрепването на тези сектори, а не върху стимулирането на партньорствата и вторичния ефект към другите сектори.

Основни движещи сили за политиките

За да отговорим на посочените предизвикателства са необходими съвместни действия, най-вече в следните ключови области.

Променяща се потребност от умения

Необходимо е между културния и творческия сектор, социалните партньори и доставчиците на услуги от сферата на образованието и обучението да има по-активно партньорство, както при първоначалната подготовка, така и при продължаващото професионално развитие след това. Така на секторите следва да се осигури необходимото съчетание от умения за креативно предприемачество в една бързо променяща се среда. Освен това някои сектори са изправени пред недостиг на служители с технически и традиционни умения и професии, защото младите хора показват по-слаб интерес към овладяването на такива умения.

Креативните умения трябва да се овладяват от ранна възраст, за да се осигури постоянен приток на таланти и да се стимулира търсенето на съдържание и продукти,

¹³ Вж. <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/120505-cci-policy-handbook.pdf>

които предлагат по-голямо разнообразие и по-високо ниво. От гледна точка на ученето през целия живот креативните умения и компетенции могат да спомогнат да се отговори на променящите се изисквания на пазара на труда.

Партньорствата със системата на образованието също могат да допринесат учебната среда да бъде по-мотивираща и да помага на обучаващите се, най-вече на онези от тях в затруднено положение, да придобият основните умения и компетенции, необходими за бъдещия им професионален живот, и така да подобрят своята пригодност за заетост. Творческите и културните инициативи на местно ниво могат да допринесат за интеграцията на маргинализираните общности и да предложат възможности за хората от кварталите в неравностойно положение.

По-добър достъп до финансиране

Малките мащаби на фирмите в сферата на културата и творческите дейности, несигурността относно търсенето на техните продукти, сложността на техните бизнес планове и нематериалният характер на активите им правят получаването на външно финансиране по-трудно. Въпреки че представляват алтернативни възможности за финансиране, капиталовото финансиране, бизнес ангелите, рисковият капитал и гаранциите засега не се използват широко. Налице са и някои данни, че на пазара съществува неоползотворен потенциал за финансиране на експортни операции.

Поради това финансовите институции трябва да повишат осведомеността си за икономическия потенциал на тези сектори и да развият капацитета си за оценка на предприятия, които разчитат на нематериални активи. Успоредно с това предприемачите в тези сектори трябва да бъдат подпомогнати, за да осъзнаят по-добре изискванията на бизнес планирането и отпускането на средства, за да финансират дейностите и растежа си.

Разширяване на пазара: нови партньорства и бизнес модели

Културните и художествените институти и доставчиците на услуги в тези сфери трябва да увеличат капацитета си за създаване на публика, да се възползват от новите възможности (особено трансграничните) и да отговорят на промените в поведението и очакванията на аудиторията. Появяват се нови услуги, които използват възможностите на ИКТ и предоставянето на услуги онлайн; те предлагат начини по-добре да се отговори на изискването на потребителите да имат достъп до разнообразно съдържание и разнообразни продукти и да участват в по-голяма степен в творческия процес. Би следвало тези нови подходи и услуги да доведат и до нови източници на приходи.

За да продължат да създават, произвеждат и разпространяват съдържание по всички дигитални платформи, културният и творческият сектор трябва да влязат в стратегически и лоялни партньорства с други сектори и чрез тях да достигнат до иновативни бизнес модели, които дават достъп до съдържание по различен начин и постигат баланс между приходите на носителите на правата и достъпа на широката публика до съдържание и знание, и така да утвърждават културната и медийната грамотност. В този контекст следва все повече да се използва пълният потенциал на Europeana¹⁴, платформата за единен достъп, която обединява цифровизираните колекции на библиотеките, музеите и архивите на Европа, като база за една нова

¹⁴ www.europeana.eu

екосистема от приложни програми и цифровизирани продукти, ориентирани към туризма, образованието, творческия процес и културата.

Разириряване на международното присъствие

За да могат множеството малки организации и фирми да работят в глобални условия и да достигат до нови публични и пазари по цял свят е необходима интелигентна интернационализация и политики за насърчаване на износа. Необходимо е да бъдат небезлежани даващите най-добри резултати услуги за подкрепа, да бъде улеснен достъпът до чужди пазари, да бъде засилен регулаторният диалог и да бъде направена оценка на възможните инструменти за споделяне на риска. Обединяването на ресурси и засиленото сътрудничество между различните действащи лица в ЕС може да се използва и за насърчаване на едно по-силно културно и творческо присъствие на Европа на световната сцена и за утвърждаване на привлекателен европейски образ, като така високите ни постижения в сферата на културното наследство се трансформират в една силна и авангардна креативност.

Засилване на междусекторното взаимодействие

Културният и творческият сектор се нуждае от мултидисциплинарна среда, в рамките на която да се търсят допирни точки с предприятия от други сектори. Междусекторното взаимодействие е необходимо на всяка публична интервенция, чиято цел е по-нататъшното развитие на тези сектори. За целта е нужно да бъдат разработени и тествани инструменти за по-добра подкрепа на бизнеса и политики, насочени към улесняване на междусекторните връзки и въздействия. Междусекторното взаимодействие предполага да се насърчава промяната в самите сектори, като същевременно се добавят нови умения и компетенции в други области и обратното.

То изисква и повече сътрудничество с различните политики, особено с тези, които касаят икономическите въпроси, производството, образованието, туризма, иновациите, развитието на регионите и градовете и устройството на територията.

С оглед на горното държавите членки се приканват на всички свои териториални нива и привличайки, когато това е уместно, всички публични и частни заинтересовани страни, да:

- оценят задълбочено потенциала на КТС¹⁵ за интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж и да ги интегрират в по-голяма степен в своите стратегии за развитие на всички равнища, особено в контекста на стратегиите за интелигентна специализация¹⁶
- укрепят сътрудничеството вътре в КТС и между КТС и други сектори като ИКТ, туризма и т.н., включително чрез съвместни инициативи, които насърчават взаимното опознаване на секторите и допринасят за изграждането на по-отворен, иновативен и предприемчив икономически манталитет
- насърчават и способстват изграждането на платформи, мрежи и клъстери между всички публични и частни заинтересовани страни, които имат отношение към КТС

¹⁵ Културния и творческият сектор.

¹⁶ Вж. стр. 10.

- насърчават структурираните партньорства между КТС, социалните партньори и всички видове доставчици на услуги в сферата на образованието и обучението, включително структурите, предлагащи чиракуване
- утвърждават признаването на квалификации от неофициалното и неформалното образование и обучение в сфери, които имат отношение към КТС
- подобряват инвестиционната готовност на финансовите институции и на КТС, както и да разработят специални инструменти на финансовото инженерство, по-специално гаранционни схеми, включително чрез целесъобразно използване на бъдещата програма „Творческа Европа“ и на фондовете на политиката на сближаване.
- подкрепят КТС в проучването и тестването на нови стратегии за създаване на публика и нови бизнес модели, актуални по отношение на прехода към цифрови технологии
- подкрепят цифровизацията на културното съдържание и разработването на онлайн платформи в съответствие с приложимите правила на ЕС за държавните помощи
- насърчават КТС да проучват възможностите за присъствие на международните пазари и да засилват това присъствие, включително чрез изграждането на международни партньорства и сътрудничество с трети държави

4. ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ ОТ ДЕЙСТВИЯТА НА РАВНИЩЕТО НА ЕС

Несъмнено ЕС има роля по отношение на това да способства създаването на нужната среда и да подкрепя адаптациите като дневен ред.

Насърчаване на нужната регулаторна среда

Като част от „*Small Business Act*“ ЕС изгражда рамка на политиките за МСП за Съюза и неговите държави членки с цел да подобри цялостния подход към предприемачеството¹⁷. Подобна рамка е особено актуална за културния и творческия сектор, където преобладават малките и микропредприятията.

В съобщението „Единен пазар за правата върху интелектуална собственост“¹⁸, в което се акцентира върху необходимостта да се постигне напредък в изграждането на напълно интегриран единен цифров европейски пазар, е представена проектопрограма от инициативи за изграждането на рамка на ПИС в ЕС, която да възнагражда творческите усилия и да благоприятства трансграничните дейности на вътрешния пазар. Като следствие от нея Комисията прие законодателни предложения относно осиротелите произведения¹⁹ и колективното управление на авторското право и сродните му права²⁰. След публикуването на Зелената книга относно онлайн разпространението на аудио-визуални произведения в ЕС²¹ започна и е в ход оценка на аудио-визуалния сектор. Комисията насърчава медиацията със заинтересованите страни относно таксите при възпроизвеждането за лично ползване. Предвиждат се и действия

¹⁷ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/>

¹⁸ COM(2011) 287

¹⁹ COM(2011) 289

²⁰ COM(2012) 372

²¹ COM(2011) 427

за подобряване на оценяването на нематериалните активи, въпрос, който е от критично значение за достъпа до частно финансиране.

В културния и творческия сектор, които разчитат на търговски марки и лоялността на потребителите, от ключово значение е модернизиранието и адаптирането на системата на търговските марки. В контекста на обсерваторията на ЕС за нарушенията на ПИС и с цел ефективна и резултатна борба с фалшификатите и пиратството е необходим по-добър анализ на наличните данни за стойността на ПИС и за тяхното нарушаване, обмен на добри практики и повишаване на съзнанието. В тези условия Комисията спомага за сътрудничеството между носителите на права на интелектуална собственост и интернет платформите чрез Меморандума за разбирателство относно продажбата на стоки фалшификати по интернет, чиято цел е намаляване на паневропейско ниво на предлагането на фалшиви културни продукти по мрежата²².

В рамките на Програмата в областта на цифровите технологии за Европа²³, която включва действия за преодоляване на пречките пред развитието на онлайн пазарите в Европа, някои аспекти на инициативите за повторна употреба на информацията от общественения сектор могат да допринесат за по-доброто използване на културните активи и за по-добрия достъп до тях.

Едно от приоритетните действия, посочени в Съобщението относно бъдещето на ДДС²⁴, е прегледа на структурата на сегашните ставки на ДДС. Съгласно един от принципите, на които ще почива прегледът, за подобни стоки и услуги следва да се прилага една и съща ставка, като технологичният напредък следва да бъде взет предвид в това отношение, така че да се отговори на предизвикателството за сближаване между онлайн и физическата среда.

За да се постигне ефективен цифров пазар, който предлага нови възможности на културния и творческия сектор, Комисията ще продължи с изпълнението на инициативите, посочени в плана за действие за цифровия единен пазар за електронната търговия и интернет услугите²⁵, включително и с инициативите за процедурите по уведомяване и по предприемане на действия и с инициативата за неутралността на мрежата.

В контекста на модернизиранието на държавните помощи²⁶ ще бъде разгледана възможността за освобождаване на помощите в културния сектор от изискването за тяхното нотифициране. Освен това подкрепата за иновациите, в т.ч. нетехнологичните иновации, ще бъде включена в следващия преглед на рамката на Общността за държавните помощи в сферата на научните изследвания, развитието и иновациите.

Улесняване на обмена на добри практики и учене от партньорите

Инициативите на равнище ЕС могат да ускорят темпото на процеса на адаптация, да насърчат разпространяването на добри практики и да подобрят връзките в културния и творческия сектор. След приемането на Европейската програма за култура²⁷ през 2007 г. националните органи вече си сътрудничат в тази сфера. Беше сформирана

²² http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders/index_en.htm#maincontentSec2

²³ COM(2010) 245.

²⁴ COM(2011) 851.

²⁵ COM(2011) 942.

²⁶ COM(2012) 209.

²⁷ COM(2007) 242.

експертна група, която да обсъжда и валидира националните и регионалните добри практики и да излиза с предложения за инициативи за сътрудничество. Групата публикува наръчник за стратегическото използване на фондовете на политиката на сближаване на ЕС с цел да се развива потенциалът на културата за стимулиране на развитието на местно, регионално и национално ниво, по-специално като се подпомагат стратегиите за интелигентна специализация²⁸. Следващата тема, към която ще се насочи групата, е интернационализацията и стратегиите за реализиране на износ. Друг пример е платформата за обучение на разработващите политиките, която беше изградена в рамките на Европейския алианс на творческите индустрии²⁹ с цел да утвърждава обмена и сътрудничеството за по-добра подкрепа на бизнеса, повече достъп до финансиране, по-високи постижения на клъстерите и сътрудничество между тях.

Комисията възнамерява също така да оказва подкрепа на партньорското обучение на общинските администрации, за да могат разработващите политиките на местно ниво да обменят и сравняват опита си за начина, по който културата въздейства върху социалното и икономическото обновление на градовете.

Към 2020 г. — мобилизиране на широк кръг от източници на специфична и обща финансова подкрепа

Предложенията на Комисията за програми и инструменти по новата многогодишна финансова рамка 2014—2020 г., по специално „Творческа Европа“³⁰, „Еразъм за всички“³¹, фондовете на политиката на сближаване³², „Хоризонт 2020“³³, COSME³⁴, Механизмът за свързване на Европа³⁵ могат да имат решаващ принос за по-нататъшното развитие на културния и творческия сектор и за техния по-голям принос към стратегията „Европа 2020 за работни места и растеж“.

Целта на „Творческа Европа“ е утвърждаването на културното и езиковото многообразие в Европа и същевременно засилване на конкурентоспособността на културния и творческия сектор. Тя ще:

- подкрепя изграждането на трансгранични контакти и партньорства, дейностите за партньорско учене с цел укрепване капацитета на секторите да работят извън пределите на националните граници и отговор на предизвикателства като преминаването към цифрови технологии, глобализацията и фрагментираните европейски пазари

- създаде специален **финансов механизъм** за отпускане на гаранции с цел по-лесен достъп до банкови кредити за малките предприятия и организации; механизмът е включен във финансовия дългов инструмент за МСП заедно с механизмите по „Хоризонт 2020“ и COSME и ще има за цел също така да постигне системно въздействие върху финансовия сектор, като подобри капацитета на финансовите институции за оценка на творческите проекти и тези от сферата на културата, обедини на наднационално ниво ограничения в момента опит и окаже подкрепа на инициативи, целящи да подобрят инвестиционната готовност на тези сектори

²⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/cci_en.htm

²⁹ <https://www.howtogrow.eu/ecia/>

³⁰ COM(2011) 785.

³¹ COM(2011) 788.

³² http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm

³³ COM(2011) 809.

³⁴ COM(2011) 834.

³⁵ COM(2011) 665.

- подкрепя действия за изграждане на капацитет, ориентирани към създаване на публика и тестване на бизнес модели

- подкрепя мерки, подпомагащи интернационалната дейност на секторите

„**Еразъм за всички**“ ще окаже подкрепа на инвестициите в образованието и обучението — чрез мобилност, партньорства за иновации и подкрепа при определянето на политиките. Като част от усилията си за насърчаване на сътрудничеството за иновации програмата ще оказва подкрепа на мащабни партньорства (т.нар. алианси на знанието) между висшето образование и бизнеса и между професионалното образование и обучение и предприятията (т.нар. секторни алианси на уменията). В това отношение се разкриват значителни възможности за партньорства между културния и творческия сектор и сектора на образованието и обучението.

Стъпвайки върху предоставените вече изобилни възможности³⁶, **фондовете на политиката на сближаване** ще продължат да подкрепят инвестициите в културния и творческия сектор с цел да увеличат максимално приноса на културата като инструмент за местно и регионално развитие, градско обновяване, развитие на селските райони, постигане на пригодност за заетост и социално приобщаване. Като примери за инвестиции могат да бъдат посочени научноизследователската дейност, иновациите, конкурентоспособността на МСП и предприемачеството в културните и творческите индустрии или закрилата и подобряването на културното наследство и ландшафта³⁷. Освен това **Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони** ще продължи да оказва подкрепа за подобряване на състоянието на културното наследство в селските райони и за подобряване на достъпа до културни услуги там чрез инвестиции и обучение на предприятията от сферата на културната и творческата дейност, стимулиране на контактите между тях и създаване на кълъстери, по специално чрез програмата ЛИДЕР³⁸.

В този контекст ще продължи да се насърчава използването на специални инструменти на финансовото инженерство, включително във връзка с културния и творческия сектор. В своята визия за бъдещата политика на сближаване Комисията посочи тези сектори в контекста на разработването на стратегиите за интелигентна специализация в местното и регионалното развитие³⁹. За целта е необходима по-тясна интеграция между стратегиите на местно/регионално ниво и тези на национално ниво. В момента ударението следва да падне върху оценяването на потенциала на тези сектори в стратегиите за регионално развитие при предстоящото изготвяне на споразумения за партньорство, оперативни програми и програми за развитие на селските райони, като се отчитат динамичните връзки между традиционните културни активи, развитието на творческия бизнес и отговора на социалните и екологичните предизвикателства и като се отдава предимство на по-сполучливото съчетаване на инвестициите в инфраструктура и тези в човешки капитал⁴⁰.

COSME има за цел да засили конкурентоспособността и устойчивостта на фирмите и МСП от ЕС и да насърчи предприемаческата култура. Комисията предлага действия в

³⁶ Изследване на приноса на културата към местното и регионалното развитие, 2010 г.

³⁷ SWD(2012) 61, част II.

³⁸ http://enrd.ec.europa.eu/leader/en/leader_en.cfm

³⁹ http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=a39fd20b-9fbc-402b-be8c-b51d03450946&groupId=10157

⁴⁰ Пак там.

подкрепа на развитието на клъстери и бизнес мрежи от световно ниво и за ускоряване на появата на конкурентоспособни индустрии на базата на междусекторни дейности, което е особено актуално за културния и творческия сектор. Предлагат се конкретни действия, които да насърчат възприемането на нови бизнес модели и търговското приложение на творческите идеи, което да доведе до специално адаптирани и персонализирани стоки и услуги, отговарящи на потребителското търсене. Комисията предлага също така да се разработят действия, които да изграждат връзки между уменията и компетенциите в сферата на дизайна, креативността и производството и да добавят нови.

„Хоризонт 2020“ ще управлява подкрепата на ЕС за научноизследователските и иновационните дейности и ще утвърждава по-доброто използване на промишления потенциал на политиките за иновации, научни изследвания и технологично развитие. Целта на програмата е да увеличи конкурентоспособността в широк кръг от нови индустрии и сектори, което е от особено значение за културния и творческия сектор. Програмата ще подкрепя технологичното развитие в тези сектори, например иновативните технологии за създаване и използване на креативно съдържание и иновативните материали за творческите индустрии. В „Хоризонт 2020“ ще се търсят също така нови форми на иновации, например социални иновации и креативност, които да активизират положителната межкултурна динамика вътре в Европа и извън нея.

Целта на *Механизма за свързване на Европа* е да укрепи транспортните, енергийните и цифровите мрежи на Европа. Механизмът ще предоставя устойчиво финансиране на Еурогеапа и ще подкрепя дейности във връзка с него, като механизми за обмен на информация относно правата и центрове по лицензиите и компетенциите във връзка с цифровизацията и опазването на цифровото културно наследство.

На международно равнище политическият диалог между ЕС и трети държави — бил той на двустранно или регионално ниво — може да се използва за изграждане на доверие и създаване на възможности за участие в ползотворни за всички партньорства, в т.ч. и за културния и творческия сектор⁴¹. Благодарение на сътрудничеството културата ще продължи да бъде основен вектор на социално-икономическо развитие и утвърждаване на правата на човека, демокрацията, гражданското общество и други ключови елементи на доброто управление⁴².

Комисията ще:

- продължи да подобрява регулаторната рамка на ЕС за КТС
- постигне договореност с Европейския парламент и Съвета по предложенията си за финансови инструменти на ЕС за 2014—2020 г. и ще подготви тяхното прилагане
- подкрепи обмена на добри практики в ЕС.

⁴¹ Политическият диалог би могъл по-специално да бъде подпомогнат в рамките на инструмента за партньорство (ИП).

⁴² Подобни цели ще получават подкрепа както в рамките на географското, така и в рамките на тематичното сътрудничество чрез Инструмента за сътрудничество за развитие (DCI), Европейския инструмент за съседство (ENI), Инструмента за предприемаческа помощ (ИПА) и 11-тия Европейски фонд за развитие (EDF).

Действия на равнището на ЕС в краткосрочна перспектива за подкрепа на основните движещи сили за политиката

В краткосрочна перспектива усилията, полагани в държавите членки на всички териториални равнища, ще бъдат допълнени от няколко инициативи на ЕС, които подкрепят развитието на креативни екосистеми между секторите на различни етапи от веригата на стойността:

- Насочване към променящите се изисквания, поставяни към уменията

С цел насърчаване на иновациите се експериментира със създаването на алианси на знанието между висшето образование и бизнеса. През 2013 г. Кино алиансът за знание и обучение в кино и аудио-визуалната индустрия⁴³ ще се отчете за дейността си.

С цел да анализира потребностите от различни умения ЕС финансира първия етап на Европейския съвет за уменията в секторите на аудио-визията и изпълненията на живо⁴⁴, както и Европейския съвет за секторните умения в текстилния, шивашкия и кожарския сектор⁴⁵.

Към края на 2013 г. работна група от експерти от държавите членки, сформирани в рамките на Европейската програма за култура, ще изготви доклад за насърчаването на творческите партньорства между училищата и фирмите и организациите в сферата на културата и творческата дейност.

- Подобряване на достъпа до финансиране

В рамките на Европейския алианс на творческите индустрии ЕС осигурява до 2014 г. финансиране за две партньорства, целящи подобряване на достъпа до финансиране (FAME и C-I Factor).

Гаранционният фонд за филмови продукции на програма MEDIA⁴⁶ улеснява достъпа на филмовите продуценти до частни източници на финансиране.

Комисията ще направи оценка на възможността подобен гаранционен фонд да бъде създаден и за модния бизнес.

В рамките на стратегията за ПИС Комисията ще формулира предложения за политики, чиято цел е да подобрят икономическата експлоатация на ПИС⁴⁷.

- Разширяване на пазара

През 2012 г. Комисията ще:

- финансира подготвително действие за разпространението на европейските филми в цифровата ера⁴⁸

⁴³ http://ec.europa.eu/education/higher-education/ka1_en.htm

⁴⁴ <http://www.pearle.ws/en/projects/detail/16>

⁴⁵ <http://europeanskillscouncil.t-c-i.eu/eng/>

⁴⁶ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/funding/index_en.htm

⁴⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/intellectual-property/index_en.htm

⁴⁸ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/digitaldistrib/prepaction/index_en.htm

- финансира пилотен проект за иновативното използване на ИКТ в КТС⁴⁹
- финансира тематична мрежа за нови бизнес модели в издателската дейност в цифровата ера⁵⁰
- организира европейска конференция⁵¹ за обмен на практики в създаването на публика
- приеме препоръка относно европейските филми в цифровата епоха.

Към края на 2012 г. работна група от експерти от държавите членки, сформирани в рамките на Европейската програма за култура, ще изготви доклад относно политиките и добрите практики на публичните институции в утвърждаването на по-добър достъп до култура и по-активно участие в нея.

През 2013 г. Комисията ще:

- окаже подкрепа за създаването на по-мощни и по-интерактивни инструменти за творческите индустрии и ще прогнозира бъдещите тенденции в изследователската работа и иновациите чрез взаимодействие вътре и между различните сегменти на тези индустрии⁵²
- започне пилотния проект WORTH, който стимулира пазарно ориентираната подкрепа и консултации за МСП от модния сектор и сектора на защитените с промишлен дизайн потребителски стоки, с цел създаване на нови творчески продукти и услуги посредством сътрудничество с дизайнерите.

Инициативите „Знак за европейско наследство“⁵³ и „Европейски столици на културата“⁵⁴ също ще продължат да се използват като „лаборатории“ за създаване на публика и участие на гражданите.

- Разширяване на международното присъствие

През 2012-2013 г. Комисията ще организира в трети държави специални прояви за намиране на партньори в подкрепа на интернационализацията на МСП чрез кълстери, в т.ч. в КТС.

Сътрудничеството в КТС в рамките на проекта за търговия между ЕС и Китай, което е експериментален етап за едно по-активно сътрудничество в тази сфера, ще продължи.

Във фокуса на политическия диалог в сферата на културата с новите партньори ще бъде средата за сътрудничество и обменът в КТС.

Комисията също така ще:

- изследва доколко приложимо е споделянето на риска в съществуващите схеми за застраховане на експортни кредити за МСП

⁴⁹ http://ec.europa.eu/culture/news/12062012-pilotproject-eac10_en.htm

⁵⁰ WP ICT PSP 2012, стр. 19.

⁵¹ http://ec.europa.eu/culture/news/20120316-conference-audience_en.htm

⁵² WP ICT PSP 2013, стр. 10, 81-85.

⁵³ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/label/european-heritage-label_en.htm

⁵⁴ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/european-capitals-of-culture_en.htm

- проучи в тясно сътрудничество с Европейската служба за външна дейност начини и пътища за укрепване на културата в сферата на външните отношения.

През 2013 г. работна група от експерти от държавите членки, сформирана в рамките на Европейската програма за култура, ще изготви наръчник на стратегиите в подкрепата за интернационализиране на КСТ.

- Засилване на междусекторното взаимодействие

От 2012 г. Комисията вече работи по:

- насърчаване на междусекторните контакти (в рамките на Европейския алианс на творческите индустрии)

- помощ за три мащабни демонстрационни проекта в подкрепа на културния туризъм (в рамките на Европейския алианс на индустрията за мобилни комуникации и индустрията, свързана с мобилността)

През 2012—2013 г. Комисията също така ще:

- създаде Европейски център за иновации в сферата на услугите, който да предоставя консултации на регионалните организации относно иновациите и креативността в услугите с цел насърчаване на промяната в сектора

- публикува „интелигентен“ наръчник за по-добро използване на фондовете по политиката на сближаване за максимално използване на иновациите в услугите, които са особено актуални за КТС

- започне да финансира пилотен проект в подкрепа на два традиционно промишлени региона при превръщането им в „Европейски творчески райони“⁵⁵

- направи преглед на предизвикателствата и възможностите във връзка с мерките за укрепване на конкурентоспособността на модния сектор на ЕС и индустриите за стоки и услуги от високия клас и ще вземе предвид съответните работни документи на службите на Комисията

- направи оценка на препоръките, които ще представи Съветът за лидерство за европейския дизайн през 2012 г., и ще изготви план за действие за по-ускорено включване на дизайна в политиките за иновации

- разработи и тества в рамките на Европейската инициатива за високи постижения на клъстерите модули за обучение, чрез които да популяризира ролята на креативността, творческите умения и творческите сектори за промяна в традиционните промишлени дейности

- даде старт на консултация между заинтересованите страни относно необходимостта от формиране на Европейски алианс на икономиката на преживяванията, който да способства междусекторното взаимодействие между КТС, спортната индустрия и тази за свободното време и да подпомага изграждането на нови вериги на стойността.

⁵⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5782&lang=en

5. ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА НАПРЕДЪКА

Ако бъде впрегнат докрай, потенциалът на КТС може да допринесе много за растежа и заетостта и да ускори преминаването към иновативно общество на знанието. За да се реализира този потенциал, са необходими действия на национално, регионално и местно ниво, както и на нивото на ЕС, които да подкрепят изпълнението на очертаната по-горе многопластова стратегия, и които в краткосрочна и по-дългосрочна перспектива да се фокусират по-специално върху петте ключови двигателя на политиката: развитие на уменията; подобряване на достъпа до финансиране; утвърждаване на нови бизнес модели и разширяване на кръга на публиката; улесняване на сътрудничеството с други сектори и политики; разширяване на международното присъствие. Тази стратегия ще насърчава и сътрудничеството с партньорите на ЕС. В нея ще се разчита на подкрепата на европейските институции и заинтересованите страни.

За да се следи напредъкът в изпълнението на стратегията, Комисията предлага да се използва съществуващата рамка за сътрудничество — отвореният метод на координация в сферата на културата.